

Biedrība „Latvijas Aitu audzētāju asociācija”

Reģ. Nr. 40008041914

Adrese: ”Klimpas”, Jeru pagasts Rūjienas novads, LV – 4234

Pārskats par Dorperas šķirnes audzēšanas programmas īstenošanas rezultātiem 2019. gadā

Programmas mērķis - audzēt un pavairot Latvijā Dorperas tīršķirnes aitas un teļus, nodrošinot tīršķirnes vaisliniekus gaļas jēru ieguvei, krustošanas programmu īstenošanai.

Uzdevumi:

1. Palielināt vidējo aitu māšu auglību līdz 160% un jēru saglabāšanu līdz atšķiršanai no mātēm, līdz 90%.
2. Izmantot vaislas dzīvnieku ieguvei augstvērtīgas, Skrepi rezidenta (R1), selekcijai vēlama (R2) vai neitrāla (R3) genotipa aitu mātes.
3. Kāpināt jēru augšanas tempu, līdz 300 g d⁻¹ teļiem sasniedzot 24.0 kg, bet aitām 22.0 kg dzīvmasu 70 dienu vecumā.
4. Veikt jēru muskuļaudu un taukaudu slāņa biezuma mērījumus ar ultrasonogrāfu (pret 13. ribu). No 2024. pārraudzības gada, uzsākt to izmantošanu jēru un vaislas teķu snieguma novērtēšanā.
5. Uzlabot vaislas teķu pēcnācēju ieguvi no vienas atnesušās aitu mātes līdz 1.6 jēriem.
6. No 2024. pārraudzības gada veikt teķu snieguma pārbaudi pēc pēcnācēju kontrolnobarošanas rezultātiem.
7. Izmantot vaislai augstvērtīgus, Skrepi rezistentus (R1) vai selekcijai vēlamus (R2) sertificētus vaislas teļus.
8. Vaislas dzīvnieku izcelsmes noteikšanai, uzkrāt informāciju par laboratorijā iegūtajiem DNS profiliem.

Dorperas tīršķirnes aitas Latvijā audzē 3 saimniecībās „SF 17” Amatas novadā, SIA ”Ringla Plus” Naukšēnu novadā. Z/S ”Grīvzeme” Pārgaujas novadā 2019. gadā ievada 30 tīršķirnes jaunaitas un 3 vaislas teļus.

Visos ganāmpulkos, atbilstoši audzēšanas programmas prasībām, tiek veikta datu uzskaitē un aitu snieguma pārbaude (1. tab.). Kā liecina apkopotie rezultāti, tad aitu māšu auglība bija vidēji 173%, kas salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir palielināta par 33% (3. tab.).

Par aitu māšu kvalitāti liecina ne tikai auglība, bet arī jēru saglabāšana, kas vidēji ir sasniegta 87.3%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu jēru saglabāšanas rezultāts ir

pasliktinājies, kas ir skaidrojams ar aitu māšu auglības palielināšanos. Jēru dzīvmasas pieaugums diennaktī zīdīšanas periodā bija vidēji 266 g un jēru dzīvmasa 70 dienu vecumā, vidēji 22.1 kg. Salīdzinot ar 2018. gadu, jēru dzīvmasa 70 dienu vecumā ir par 0.3 kg mazāka, kas skaidrojama ar aitu māšu auglības kāpinājumu un norāda uz māšu palielinātu pienīgumu. Jēru metiena dzīvmasa 70 dienu vecumā sasniedza 32.1 kg, kas ir labākais rezultāts 5 gadu periodā.

1. tabula

Ciltsdarba programmā izvirzītie mērķi un sasniegtie rezultāti

Programmā izvirzītie mērķi	Rezultāti	Salīdzinājums ar izvirzīto mērķi
Kāpināt aitu māšu auglību vidēji šķirnes populācijā	173%	vērtējums teicams
Izaudzēt kvalitatīvus jērus pie mātēm	22.1 kg	vērtējums jāuzlabo
Audzējamo aitu novērtējums, punkti	15.1	vērtējums teicams
Audzējamie teķu novērtējums, punkti	15.1	vērtējums teicams
Vaislas teķu vērtējums pēc aitu māšu apaugļošanas spējas	97.7	vērtējums teicams
Pēcnācēju ieguve no vienas atnesušās aitu mātes	1.58	vērtējums labi
Nodrošināt vaislas teķu pārbaudi pēc pēcnācēju kvalitātes stacijā „Klimpas”	nav veikta	
Turpināt uzlabot audzējamo aitu un teķu eksterjeru	atbilst prasībām (3. tab.).	
Izmantot šķirnes populācijas pavairošanai augstvērtīgus, pret <i>Skrepi</i> rezistentus (R ₁), selekcijai vēlamus (R ₂) teķus	atbilst	

Vaislas teķu izmantošanas rezultāti ir vērtējami kā ļoti labi, vidējais aitu māšu apaugļošanas % ir 97.7% (atbilstoši ciltsdarba programmai 10 punkti – teicams vērtējums) un iegūto jēru skaits no vienas atnesušās aitu mātes – 1.58 (9 punkti – teicams), kopvērtējums 19 punkti, kas atbilsts EI klases vērtējumam. Dorperas šķirnes aitu un teķu produktivitātes rādītāji 5 pārraudzības gados apkopoti 2. tabulā.

2. tabula

Dorperas šķirnes aitu un teķu produktivitātes rādītāji

Aitu grupa	Vērtētās pazīmes	Pārraudzības gads				
		2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
Aitu mātes	auglība, %	149	159	155	140	173
	jēru saglabāšana, %	90	59.1	80.6	87.5	83.9
	jēru metiena vidējā dzīvmasa 70 dienu vecumā, kg	30,6	22,8	28,9	26,7	32,1
Vaislas teķi	jēru skaits no vienas atnesušās aitu mātes	1.49	1.59	1.55	1.35	1.58
	atnesušās aitu mātes no lecinātām, %	75	96.3	100	94.3	97.7
Jēri	dzīvmasa piedzimstot, kg	4.3	4.9	4.2	3.9	4.3
	koriģētā dzīvmasa 70 dienu vecumā, kg	22.8	24.3	23.1	21.8	22.1

dzīvmasas pieaugums diennaktī līdz vērtēšanai , g	265	276	268	255.2	266
--	-----	-----	-----	-------	------------

Audzējamo aitu un teķu vērtējums apkopots 3. tabulā. Iegūtie vērtējuma rezultāti liecina, ka pēdējo 2 gadu laikā ir novērtētas 23 audzējamās aitas un 4 audzējamie teķi. Visi teķi ieguvuši E1 klases novērtējumu, bet daļa no audzējamām aitām ieguva I klases vērtējumu. 2016/2017 pārraudzības gadā visas audzējamās aitas tika eksportētas uz citām valstīm.

Pēdējā pārraudzības gadā, atbilstoši ciltsdarba programmas prasībām, novērtētas 16 tīršķirnes jaunaitas un 3 audzējamie teķi.

3. tabula

Dorperas šķirnes audzējamo aitu un teķu vērtējums

Vērtētās pazīmes	Vērtējums, punkti	
	audzējamās aitas	audzējamie teķi
2017/2018 pārraudzības gadā		
Muskuļojums, punkti	7.6 (7 gab.)	8.0 (1 gab.)
Eksterjers, punkti	8.1	7.0
E1 klase, %	57.1	100
I klase, %	42.9	0
2018/2019 pārraudzības gadā		
Muskuļojums, punkti	7.7 (16 gab.)	7.8 (3 gab.)
Eksterjers, punkti	7.4	7.3
E1 klase, %	62.5	100
I klase, %	37.5	0
Vidējā dzīvmasa vērtējot, kg	51.5	66.0

Negatīvi jāvērtē audzējamo teķu eksterjera vērtējums, kas norāda uz ķermeņa attīstību. Abos vērtētajos gados tas ir sliktāks, salīdzinot ar jaunaitām. Tas norāda uz teķu izaudzēšanas problēmām, jo gan aitas, gan teķi ir vienu vaislinieku pēcnācēji Muskuļojuma vērtējumā teķi pārspēj jaunaitas.

2019. gadā DNS profili noteikti 24 dzīvniekiem.

Skrepi genotipi - 23 dzīvniekiem t.sk. R1-12 un R2- 11 .

Muskuļaudu un taukaudu slāņa dziļuma mērījumi veikti 35 jēriem.

No jauna sertificēti 6 teķi ar genotipu R1.

Pārskata periodā izsniegti 1 zootehniskais sertifikāts teķim.

No 01.01.2019. līdz 01.01.2020.g ciltsgrāmatā ierakstītas – **16 aitas** A2 klasē un 4 teķi.

Plānots, ka turpmāk Dorperas šķirnes aitu audzēšanas programma arī tiks īstenota Z/S ‘‘Rāpšas’’ Ogres novadā.